

OKUL ÖNCESİ DÖNEMİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN VE VELİLERİNİN MEDYA ARAÇLARINA YAKLAŞIMLARI

Prof. Dr. Ali YILMAZ

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi-İstanbul, ayilmaz@marmara.edu.tr

Büşra ALTUNTAŞ

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği-İstanbul, busraa.altuntas1@gmail.com

ÖZET

Araştırma okul öncesi dönemi öğrencilerinin (48-72 aylık) ve öğrenci velilerinin medya araçlarına olan yaklaşımlarını belirlemek ve medya araçlarına olan ilgilerinin nedenini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin ve velilerin belirlenmesinde; nitel araştırmanın amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme ve ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırma İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan bir devlet okulunda bir okul öncesi sınıfı ile yapılmıştır. Ölçüt örnekleminde katılımcılarda, daha derin veriler elde etmek amacıyla gönüllülük ölçütü esas alınmış ve bu esasa bağlı olarak katılımcı sayısı 18 öğrenci, 18 veli olarak belirlenmiştir. Gündelik hayatı daha iyi yansıtacağı düşünüldüğünden orta düzeyde sosyo-ekonomik yapıya sahip olmaları dikkate alınmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmış, öğrencilerin medya araçlarına dair yaptıkları somut verilerle desteklenmiştir. Araştırma bulgularına göre velilerin 3/1'i medya araçlarının tanımını sosyal medya kavramı ile karıştırmıştır. Velilerin en çok başarılı bulduğu medya aracı televizyon ve telefon; öğrencilerin ise telefon olarak belirlenmiştir. Velilerin medya araçları kullanma amacının bilgi almak ve sosyal medya sitelerini gezmek olduğu belirlenmiş; öğrencilerin medya araçlarını kullanma amacı ise sosyal medya sitelerinde gezmek, video – film izlemek ve oyun oynamak olarak belirlenmiştir. Velilerin yaklaşık 3/2'si medya araçlarına en fazla 2 saat ayırırken öğrencilerde bu oran yükseliş göstermektedir. Veliler ve öğrenciler medya araçlarının olumsuz yönlerini bildiğini ama daha çok olumlu olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Velilerin öğrenciler için uzun süre medya aracı kullanma konusuna karşı süre sınırlaması, çocuk kilidi, interneti devre dışı bırakma ve aracı elinden alma gibi tedbirleri aldığı tespit edilmiştir. Velilerin öğrencileri gözlemleri ve öğrenciler ile yapılan görüşme esas alındığında öğrencilerin elinden aracın alınması tedbiri öğrencinin davranışlarında ciddi değişimlere sebebiyet verdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma sonucuna göre velilerin medya araçları ile sosyal medya kavramını karıştırdıkları, medya araçlarını çoğunlukla olumlu değerlendirdikleri ve sosyal medya temelli kullandıkları ve sosyal medyayı da çoğunlukla olumlu değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin medya araçlarını ebeveynlerinden fazla kullandığı tespit edilmiş ve velilerin aldıkları tedbirlerin oldukça yetersiz olduğu çocuklarda saldırgan tutumlara sebebiyet vereceği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğrencileri, Okul Öncesi Öğrenci Velileri, Medya Araçları, Medya okuryazarlığı

ABSTRACT

There search done in order to determine the approaches of pre school students (48 - 72 months) and parents to media tool sand to determine there a son for their interest in media tools.

In determining the student sand parents participating in there search; easily accessible sampling and criterion sampling which is one of the purposive sampling methods of qualitative search were used. Therese arch done in a public school in Gaziosmanpaşa district of Istanbul province and with a pre school class. In order to obtain deeper data in the criterion sample, the number of participants has been identified as 18 student sand 18 parents depending on the volunteering criteria. Although it is thought to reflect better daily life, they have a moderatesocio-economicstructure. Observation and semi-structuredinter view forms were used as data collection tools. It was supported by the students' concrete data on media tools. According to the findings of there search, 3/1 of the parents confused the definition of the mediawiththeconcept of social media. The most successful media tool for parents is television and telephone; the media tool which was found to be successful. The aim of the parents use

of media has been identified get in formation and navigating social media. The aim of the use of navigating social media students has been identified watch video – movies. And play games. Approximately 3/2 of the parents spend more than 2 hours on media, while this ratio is in creasing among students. Parents and students stated that they know the negative as pects of media, but they have think in much more positive as pect

It has been determined that parents take measures such as time limit, child lock, disabling the internet and taking a way the tool again sttheuse of media for students for a long time. Based on the observations of the parents and the inter view swith the students, the measure of taking the tool from the students reveals that the behavior of the student causes serious changes.

According to there sults of there search, it was found out that parents confused media and social media concept, mostly used media tools positively and used social media based and social media mostly evaluate positively. It has been determined that students use media more than their parents and that the measures taken by the parents are quite inadequate and will cause aggressive attitudes in children.

Key Words: Preschool Students, Preschool Parents, Media Tools, Media Literacy

GİRİŞ

İletişim ve haberleşmenin önemi teknolojinin gelişmesiyle daha artmış ve çeşitli medya araçları ortaya çıkmıştır. İleri teknolojinin kullanıldığı ve medya araçlarına oldukça önem verilen bu çağ Dijital çağ olarak adlandırılmıştır. Yaşadığımız dijital çağda her yaş grubunun medya araçlarına olan yoğun ilgisi yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle çocukların çok çeşitli medya araçlarıyla yoğun bir şekilde etkileşim halinde oldukları belirlenmiştir. (Solmaz, Çimen, & Yüksel, 2017)

“Konuyla alakalı olarak hem ülkemizde hem de dünyada yapılan araştırmalar çocukların görsel, işitsel ve yazılı medya araçları karşısında savunmasız bir alıcı durumunda olduğunu ortaya koymaktadır.” (Görmez, 2015)

Medya aracı kullanımı ve medyaya olan ilgi yaşı oldukça düşmüştür. Okul çağına kadar inen bu seviye maalesef okul öncesi dönemi de içine almıştır. Medya aracı kullanımı yaşı okul öncesi döneme kadar düştüğü izlenmekte ve bu durumda velilerin tutum ve davranışları önem kazanmaktadır.

Okul Öncesi Eğitim Ve Medya Araçları

“Eğitimin ilk basamağını oluşturan "Okul Öncesi Eğitim", çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihin ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği ve çocuğun devamlı olarak değiştiği bir süreçtir” (Ömeroğlu ve Yaflar, 2004; Kuyucu, 2013)

“Okul öncesi eğitim; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini destekleyen ve çocukları ilköğretim sürecine hazırlayan bir dönemdir. Çocuklar doğduklarından itibaren hızlı bir gelişim sürecine girerler. Zihinsel yapıları kendi gelişim seviyelerine uygun birçok bilgiyi alabilecek ve işleyebilecek düzeydedir. Dolayısıyla çocuğun ilkökul yaşını beklemeden okul öncesi dönemde gelişimlerini desteklemek çok önemlidir. Okul öncesi dönem çocuğun gelişiminin hızlı olduğu ve öğrendiği bilgilerin kalıcı etkiler oluşturduğu bir dönemdir.” (Gümüş, 2016)

Medya araçlarını tanımlamak için gerekli olan kavram medyadır. Medya tanımına bakacak olursak öncelikle iletişim kavramını iyi incelemek gerekir. “İletişim, alıcı ile gönderici arasında gerçekleşen bir ilişki, olaydır. Bu ilişkiler bir karşılıklılık esasına dayalı olduğu için, konuya bir toplumsal etkileşim olayı olarak da bakılabilir. Bu yüzden, medyanın etkileri incelenirken hem göndericinin hem de alıcının özellikleri dikkate alınmak zorundadır.” (Arslan, 2004)

Medya tanımı yapılırken farklı boyutları da ele alınmış bir kavramdır. Bu boyutlardan biri de medyanın birey boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır. “Konu bireyler boyutunda ele alındığında, izleyicilerin

toplumsal öz geçmişleri, yaşı, cinsiyeti, mesleği, yaşam biçimi, hayatı algılayış şekli, zihinsel özellikleri ve zekası, kişiliği, dini inançları ve öteki bireysel karakteristikleri ...gibi bir çok etken işin içine girmektedir.” (Arslan, 2004) Bu araştırmada etkenimiz yaş olarak belirlenmiş ve okul öncesi çağında ki öğrencilerin ve velilerinin bu etkenden nasıl etkilendikleri sorgulanmış ve aldıkları önlemler araştırılmak istenmiştir. Tanıma bakacak olursak medya “Her türlü bilgiyi insana ve topluma ileten, eğlendirme, bilgilendirme ve eğitime gibi üç ana sorumluluğu olan görsel, işitsel ve hem görsel hem işitsel araçların tamamına verilen isimdir.” (Yıldız, 2011)

Medyanın çok farklı tanımları vardır fakat en çok desteklenen, medyanın amacını da içinde barındıran ve niteliğini ortaya koyan “medyanın önemli bir bilgi yayma, geniş halk kitlelerini bilgilendirme aracı olma” tanımıdır.

Okul Öncesi Öğrencilerinin Medya Araçları Kullanımı – Okul Öncesi Eğitimde Medya Okuryazarlığı

Medya okuryazarlığı kavramı kitle iletişim kuramlarıyla yakından ilişkilidir. Kavram olarak; “Medya okuryazarı’, medyada yeniden kurgulanan iletileri ayırt edebilmek ve algılayabilmek, onunla ilgili yorumlarda bulunabilmek için ayrı bir beceri, altyapı bilgisi ve eğitsel organizasyon gerektiren bir eğitim sürecinin sonucu olarak ‘medya yetkini’ sıfatını hak eden kişiyi betimleyen bir terim olarak tanımlanabilir” (Taşkıran, 2007:7 Kalan, 2010)

Koçak, (2011:79) medya okuryazarlığının bünyesinde; medya kullanımı, medya farkındalığı, medya eleştirisi ve teknoloji kullanımı kavramlarını barındırdığını ifade etmektedir. Bu kavramlar şu şekilde açıklanabilir: (Yıldırım, 2017)

Medya kullanımı: Bireyin ihtiyaç duyduğu bilgilere erişmek veya hoşça vakit geçirebilmek için kitle iletişim araçlarını kullanması olarak açıklanabilir.

Medya farkındalığı: Medya araçları üzerinden hazırlanan metinlerin/iletilerin paylaşılma nedenleri altında yatan ideolojik fikirlerin farkında olmak olarak açıklanabilir.

Medya eleştirisi: Medya araçları üzerinden verilen mesajları ve bu mesajların verildiği yöntemleri eleştirel gözle yaklaşım değerlendirebilmek şeklinde açıklanabilir.

Teknoloji kullanımı: Medya araçlarını iyi anlayabilmek ve kişilere kendi paylaşımlarını gerçekleştirebilmeleri için medya araçlarını kullanabilme olanağının verilmesi durumu olarak açıklanabilir.

“Medya okuryazarlığının son otuz yılda özellikle Batılı ülkelerde yaygın bir ilgi gördüğünü düşünecek olursak Türkiye’deki gelişmelerin oldukça yeni olduğunu söyleyebiliriz. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’nun başını çektiği bu çalışmalara Milli Eğitim Bakanlığı’nun ve Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından 23–25 Mayıs 2005 tarihinde gerçekleştirilen I. Uluslar arası Medya Okuryazarlığı Konferansı’nın da katkıları olmuştur.” (Altun, 2008)

“Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’nun 2000 yılında başlattığı Simge Sistemi çalışmalarını sonuçlandırarak uygulamaya koyduğu “Akıllı İşaretler”dir. Ebeveynleri program içeriği hakkında bilgilendirerek, çocuk ve gençlerin yayınlardaki zararlı içerikten korunmasında inisiyatif almaya yönlendirici sistem, kontrolü ve sorumluluğu izleyici ile paylaşmaya da bir başlangıç olarak görülebilir. RTÜK, İnternet kullanırken karşılaşılabilecek risklerin, dikkat edilmesi ve uyulması gereken kuralların neler olduğunu konusunda toplumu bilgilendirmek için “Çocuklarımız İçin İnternet Güvenliği” adı altında çocuklara ve ebeveynlerine yönelik bir çalışma da yapmaktadır. Medya okuryazarlığı konusunda RTÜK tarafından yapılan en önemli çalışmalardan biri de “RTÜK Çocuk Web Sayfası (www.rtukcocuk.org.tr)”dır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’nun Misak-ı Milli İlköğretim Okulu, İhsan Doğramacı Vakfı Özel Bilkent İlköğretim Okulu ve Türkiye Emlak Bankası İlköğretim Okulu’nun işbirliğiyle öğrenciler tarafından hazırlanan RTÜK Çocuk Web Sayfası, çocuklarda medya okuryazarlığını geliştirmeyi amaçlamaktadır.” (Altun, 2008)

Thoman ve Jols'a göre medya okuryazarlığı eğitiminin önemini vurgulayan beş ana özelliği vardır. Bunlar: (Jols&Thoman, 2008: 14; Kalan, 2010;63)

1. *Medya okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve kendini ifade etme becerilerini kazandırarak, demokratikleşme sürecinde bireyin bir vatandaş olarak ,siyasi sınıflandırma yapabilen, toplumsal tartışmaları anlayan, katılabilen ve seçim sürecinde karar verebilen' hale gelmesini*
2. *Medyanın mesaj bombardımanı altında hayatını imajlardan uzak güvenli bir biçimde sürdürebilmesini,*
3. *Medyanın düşüncelerimizi, inançlarımızı ve davranışlarımızı şekillendirmedeki gücünü anlamamızı sağlayarak medya bağımlılığından kurtulmayı sağlar,*
4. *Görsel temelli iletişimin değişik tabakalarını nasıl okunacağını öğretir,*
5. *Bilginin kaynağını ve amacını anlama konusunda değişik görüşlere ulaşmasına yardımcı olmaktadır*

Ebeveynlerin Medya Araçları Kullanımı – Ebeveyn Medya Okuryazarlığı

Çocukların medya araçları konusunda bilinçli olması için önce doğumlarından itibaren başlayan ve okul yaşantıları boyunca devam eden bir süreç içerisinde onların eğitimlerine destek olan ebeveynlerin bilinçli olması gerekir. Toplumun en küçük yapı taşı olan ailenin huzurlu, mutlu bir şekilde varlığını devam ettirebilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirebilmesi için ebeveynlerin medya okuryazarlık eğitimi şarttır. Alan yazın incelendiğinde, ebeveynlerin medya okuryazarlık bilinci ve becerileri ile ilgili çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Belviranlı, Ceritoğlu, Bilgin, Bayraktar, Bulut, Vaizoglu ve Güler (2008), annelerin televizyonun olumsuz etkileri ve akıllı işaretler (RTÜK, 2006) konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

“Mendoza (2009), ebeveyn medya okuryazarlık becerilerini tespit etmede kullanılan ebeveyn aracılığı yöntemi hakkında bilgi vermiştir. Kalan (2011) ve Kırık (2013), ebeveynlerin program seçme konusunda yönlendirici olduğunu ancak medya okuryazarlığı bilincine sahip olmadığını belirlemişlerdir. Tercan, Sakarya ve Çoklar (2012), ailelerin bu konuda filtre program kullanma, süre kısıtlaması, site yasaklama gibi tedbirler aldığını ortaya çıkarmıştır. Kılıç (2014), çocuk gelişimi ve eğitime yönelik program sayısını ve içeriğini yetersiz görmesine rağmen ailelerin televizyon programlarını önemli bir bilgi kaynağı olarak gördüğü sonucuna ulaşmıştır. İnan (2014), ebeveynlerin televizyon ve internete ilişkin tutum ve davranışları ile ilgili problemleri olduğunu tespit etmiştir. Stasova (2015), ebeveynlerin çocuklarının medya kullanımlarını takip ettiklerini belirlemiştir. Yapılan araştırma sonuçlarından hareketle, ebeveynlerin medya okuryazarlık düzeylerini ve çeşitli değişkenlere göre değişim durumunu belirlemenin ebeveynlere bu konuda verilecek eğitime yol göstereceği söylenebilir.” (Özek, 2016)

YÖNTEM

Araştırmaya katılan öğrencilerin ve velilerin belirlenmesinde nitel araştırmanın amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme ve ölçüt örnekleme kullanılmıştır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmış, öğrencilerin medya araçlarına dair yaptıkları somut verilerle desteklenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan bir devlet okulunda bir okul öncesi sınıfı ile yapılmıştır. Gönüllülük ölçütü esas alınmış ve bu esasa bağlı olarak katılımcı sayısı 18 öğrenci, 18 veli olarak belirlenmiştir. Gündelik hayatı daha iyi yansıtaacağı düşünüldüğünden orta düzeyde sosyo-ekonomik yapıya sahip olmaları dikkate alınmıştır.

Çalışmaya katılan veli ve öğrenciler; EBEVEYN olarak E harfi ile numaralandırılırken ÖĞRENCİLER aynı numara ile Ç harfi ile belirtilmiştir. Ebeveynlerin eğitim durumları tabloda belirtilirken öğrenci cinsiyetleri ayırt edilmiş fakat tablosu sunulmamıştır.

Tablo1: Katılımcı Ebeveynler Ve Öğrenciler Hakkında Temel Bilgiler

Katılımcılar	Eğitim Durumları	Katılımcılar	Cinsiyet
E1	Ortaokul	Ç1	Erkek
E2	İlkokul	Ç2	Erkek
E3	Lise	Ç3	Kız
E4	Üniversite	Ç4	Erkek
E5	Üniversite	Ç5	Erkek
E6	Lise	Ç6	Erkek
E7	İlkokul	Ç7	Kız
E8	Lise	Ç8	Erkek
E9	Ortaokul	Ç9	Erkek
E10	Üniversite	Ç10	Kız
E11	Lise	Ç11	Kız
E12	İlkokul	Ç12	Kız
E13	Ortaokul	Ç13	Kız
E14	Lise	Ç14	Erkek
E15	Üniversite	Ç15	Kız
E16	Üniversite	Ç16	Erkek
E17	Ortaokul	Ç17	Kız
E18	Ortaokul	Ç18	Erkek

Verilerin Toplanması Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama araçları olarak gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmış, öğrencilerin medya araçlarına dair yaptıkları somut verilerle desteklenmiştir. Veli ve öğrencilerle ayrı görüşmeler yapılmıştır. Aynı sorular sorulmuş fakat çocuğun ebeveyni ile uyuşmayan cevaplar detaylandırılarak paylaşılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Ebeveynler İle Yapılan Görüşmelerde Elde Edilen Bulgular Ve Yorumlar:

Yapılan görüşme de ebeveynlerden çocuklarının bir gününü anlatması istendi.

Bu doğrultuda 11 katılımcı veli (E1,E2,E3,E4,E5,E6,E7,E10,E13,E16,E18) çocuklarının gün içerisinde medya araçlarıyla aktif olduğunu yazmıştır.

“.....günün çoğunluğunu telefon ile oynayarak veyahut televizyon izleyerek geçiriyor. Onun dışında kalan vakitlerde boyama yapıyoruz.....”(E1)

“....sevdiği çizgi filmi izler sonrasında okul saatine kadar oyuncak oynama, yazı yazma, resim yapma gibi etkinlikler yapıyoruz. Bu etkinlikler dışında tablet ile oyun oynuyor.” (E4)

“....sabah kalkıyor, kahvaltı yapıyor biraz telefonla oyun oynuyor...”(E7)

Genel olarak TV izleme ve telefonda oyun oynamak için medya aracı kullanılmıştır.

Yapılan görüşme de ebeveynlerin bir gününü anlatması istendi.

Bu doğrultuda 4 katılımcı veli (E9,E10,E12, E14) gün içerisinde medya araçlarıyla ilgilendiklerini belirtmiştir. 3 veli televizyon izlediklerini belirtirken 1 veli (E9) sosyal medya kullanmak için telefonu çok sık kullandığını belirtmiştir.

“....Eşimle TV izliyoruz...” (E12)

“...Belgesel izliyorum...” (E14)

Yapılan görüşme de ebeveynlere medya kavramını bir insan olarak hayal etmeleri istendi.

Bu doğrultuda 3 katılımcı veli (E5, E8, E12,) kadın olarak tasvir etmiş, zarif, alımlı, ılımlı bir kişi tasvirinde bulunmuştur. “Bayan, ılımlı, bilgili, düzeyli biri olarak tasvir ediyorum” (E5), “ Çağla Şikel olarak tasvir ediyorum. Zayıf, iyi bir anne, kadın canayakın, sıcakkanlı...” (E8), “ Dış görünüş olarak rengarenk, heyecanlı ve komik olarak hayal ediyorum, cinsiyet olarak kadın diye hayal ediyorum”(E12)

1 katılımcı veli (E11) erkek olarak tasvir etmiştir. “ ayakları sağlam yere basan dik duruşlu bir erkek” (E11)

7 katılımcı veli (E1,E2, E3, E4, E9, E13, E18) hiçbir tasvirde bulunmamıştır.

7 katılımcı veli (E6, E7, E10, E15, E14, E16, E17) ise cinsiyet ve dış görünüş farkı gözetmeden kişilik özellikleri hakkında tasvirde bulunmuş. Bu katılımcılardan 6 velinin düşünceleri gayet olumlu ve “iyi biri” (E6), “insanları kırmayan” (E10), “ön yargılı olmayan” (E16), doğru bilgiyi öğreten öğretmen”(E17)gibi tasvirler mevcuttur. 1 veli (E15) ise “.....yorgun, dağınık, bazen ekonomi bazen sosyal mesajlar ile ilgilenen ama kafası karışık biri, ara ara yalan söyleyebilen, her zaman doğruları aktarmayan, gösterişi seven” olarak tasvir etmiştir hem olumlu hem de olumsuz özelliği fazlasıyla vurgulamıştır.

Yapılan görüşmede ebeveynlerden medya, medya araçları ve sosyal medya kavramlarını kısaca tanımlamaları istenmiştir.

Bu doğrultuda 10 katılımcı veli (E2, E6, E9, E10, E12, E13, E14, E15, E17,E18)medya, medya araçları ve sosyal medya kavramını aralarında ki farkları gözeterek belirtmiş “medya teknolojileri insanlara düşüncelerini ve eserlerini paylaşacakları olanaklar yaratan bir paylaşım sunmaktadır. Sosyal medya ise sanal ortamda kişilerin bir araya gelmesidir. Medya araçları ise tüm bunlara ulaşabileceğimiz araçlar bütünü” (E6), “Medya kitle iletişim dediğimiz tv, gazete, dergi araçları olup haberleri barındırır. Yorumu kapalıdır. Sosyal medya ise medya haberlerini yorumlamamızı sağlayacak platformlar bütünüdür. Medya araçları ise her şeye ulaşmayı kolaylaştıran büyük nimetler bütünüdür.” (E15) şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır.

1 katılımcı veli (E7) sosyal medya da daha kolay haber alındığını ama haberin doğruluğunu medyadan teyit ettiklerini ve medya araçları sayesinde belirtmişlerdir. Açıklamaları istendiğinde ise son dakika haberlerinin sosyal medyadan yayıldıklarını ve doğruluğunu teyit etmek için GOOGLE gibi arama sitelerinden ya da tv haber kanallarından soruşturduklarını belirtmişlerdir.

6 katılımcı veli (E3,E4,E5,E8, E11,E16) medya ile medya araçlarının tanımlarını karıştırmış fakat sosyal medya tanımlarını yapmıştır. “medya televizyon, radyo gibi araçlardır.... “(E4, E8)şeklinde açıklamalar mevcuttur.

1 katılımcı veli (E1) ise hiçbir açıklamada bulunmamıştır.

Yapılan görüşmede ebeveynlerin çocuklara medya, medya araçları ve sosyal medya kavramlarını tanımlayıp tanımlamadıkları soruldu. Tanımlayanlar için kısa bir örnek istendi.

Bu doğrultuda 11 katılımcı veli (E1, E2, E3, E4, E6,E7, E8, E11,E14,E17,E18) bu kavramları yeterince açıkladıklarını ve örnekler verdiğini belirtmişlerdir. “medyayı günlük haberlerin oluşturduğunu, sosyal medyanın ise kişilerin kendileriyle ilgili paylaşımları olduğunu, medya aracının ise medyayı ve sosyal medyayı kullanmamız için var olan teknolojik aletler olduğunu anlattım”(E2), “medya bizi bilgilendiren, uyaran haber veren anlamına gelir. Sosyal medya herkesin özel alanıdır. İsteyen oyun oynar ya da video izler. Tüm bunları da sağlayan araçlar vardır. “ (E17) , “ medya televizyon, radyo ve

gazete gibi araçların bilgi vermek için kullanılmasıdır. Sosyal medya ise kişisel kullanımı olan uygulamalardır. Çocuklarımızın eğlendiği bir Youtube kanalımız bulunmaktadır. Aktif sosyal medya kullanıcıyım ve sosyal medya üzerinden ticarete yaptığım için çocuklarım sosyal medyayı ve kullanımını oldukça iyi biliyorlar” (E3)

7 katılımcı veli (E5, E9,E10,E12,E13,E15,E16) henüz bu kavramları açıklamadıklarını belirtti. Açıklamamalarının sebebi olarak katılımcı E15 sosyal medya kavramını bilmediklerini fakat sosyal medya araçlarından haberdar oldukları için uygulamaların amaçlarını bildiklerini belirtmiştir. Katılımcı E13 ise yaşına göre hareket etmesi gerektiğinden oyun oynamasının daha doğru olacağı bu sebeple zamanla bu kavramları okul hayatlarında öğreneceğinden açıklama yapmadıklarını belirtmiştir. Katılımcı E10 medya kavramını açıklamadığını fakat çocukların sosyal medya kullanmayı bildiklerini belirtmiştir. Katılımcı E12 kızının okul zamanlarında bu kavramı duyup kendi araştıracağını belirtmiştir çocuğun bu kavramı annesine sorduğu takdirde açıklama yapacağını belirtmiştir. E15 ise hiçbir kavramı açıklamadığını fakat medya kavramının haber alma merkezi olduğunun farkına vardıklarını belirtmiştir.

Yapılan görüşme de ebeveynlere en çok başarılı buldukları medya araçlarını belirtmeleri istenmiştir. Yapılan görüşme de ebeveynlere en çok başarılı buldukları sosyal medya platformunu belirtmeleri istenmiştir.

Bu doğrultuda 2 sorunun cevapları tek bir tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 2: Velilerin Başarılı Bulduğu Medya Araçları Ve Sosyal Medya Platformları

Katılımcı	Başarılı Bulunan Medya Aracı / Araçları	Başarılı Bulunan Sosyal Medya Platformu/ Aracı
E1	Tv / Telefon	Instagram / Whatsapp
E2	Tv / Gazete	Instagram / Facebook
E3	Tv / Radyo	Instagram / Whatsapp
E4	Eğitcilik	Instagram / Facebook
E5	İnternet	Pinterest, Whatsapp
E6	Eğitcilik	Instagram / Whatsapp
E7	Tv/Bilgisayar/Telefon	Instagram
E8	Telefon	Instagram
E9	*Instagram	*Bilmiyorum
E10	Telefon	Instagram / Facebook
E11	*Facebook/ Twitter	Instagram
E12	*Haber Siteleri	Instagram
E13	Bilgisayar	Google
E14	Gazete/ Dergi / Telefon	Instagram/ Youtube/Twitter
E15	Telefon	Whatsapp
E16	Telefon	Twitter
E17	Telefon	Instagram
E18	Telefon	Instagram / Whatsapp

Bu tabloya göre;

9 katılımcı velinin başarılı bulduğu medya aracı telefon, 4 katılımcı velinin başarılı bulduğu medya aracı tv, 2 katılımcı velinin başarılı bulduğu medya aracı gazete, 2 katılımcı velinin başarılı bulduğu medya aracı bilgisayar, 1 katılımcı velinin başarılı bulduğu medya aracı radyo, 1 katılımcı velinin başarılı bulduğu medya aracı dergi, 2 katılımcı veli başarılı bulduğu medya aracının olması gereken özelliğini belirtmiş. Eğitici olması koşulunda her türlü aracı başarılı bulmuştur. Fakat örnek sunmamıştır.

2 katılımcı veli medya araçları yerine sosyal medya platform örneklerini vermiştir. E9 kodunu alan veli ise sosyal medya platformuna “bilmiyorum” yanıtını vermiştir.

1 veli ise medya araçları yerine genel ağ kanallarını belirtmiştir.

13 velinin başarılı bulduğu sosyal medya platformu Instagram olurken 6 velinin başarılı bulduğu sosyal medya platformu Whatsapp olmuştur. 1 veli bilmiyorum cevabını verirken bir diğer veli Google cevabını vermiş ve internete bağlanmanın Google aracılığı ile olduğunu belirtmiştir.

Yapılan görüşme de ebeveynlerin medya araçlarına olan ilgilerinin sebeplerini belirtmeleri istenmiştir. 1 katılımcı veli ilginin sebebini açıklayamayacağını belirtmiş ve sebepsizce medya araçları ve sosyal medyaya ilgili olduğunu açıklamıştır. (E8)

1 katılımcı veli medya araçlarına ya da sosyal medyaya duyacak özel vakti olmadığını böylece hiç ilgisinin oluşmadığını belirtmiştir. (E13)

1 katılımcı veli sebep aramaktan ziyade çağ nasıl kullanıyorsa ayak uydurmaya çalıştığını belirtmiştir. (E2)

8 katılımcı veli kısa zamanda hızlı ve çokça bilgi almanın rahatlığı nedeniyle ilgi duyduklarını belirtmişlerdir. Gelişen ve değişen gündemi takip etmenin eğlenceli ve pratik olduğunu açıklayan veliler kendilerinin medya araçlarını ve sosyal medya kullanımını oldukça başarılı buluyorlar. (E4,E5, E10,E15,E16,E17,E18)

2 katılımcı velinin medya araçlarına ve sosyal medyaya olan ilgisinin gün içinde kalan boş vakitlerde zaman geçirmek amacını taşıdığını belirtmişlerdir. Yoğun geçen günün ardından boş kalan vakitlerde eğlenmek ve kafa dağıtmak için etkili bir yöntem olduklarını açıklamışlardır. (E12,E1)

2 katılımcı veli uzakta bulunan akrabalarına, sevdiklerine, arkadaşlarına ya da yakınlarına ulaşabilmek amacıyla medya araçlarını oldukça yoğun kullandıklarını belirtmiş ve ilginin nedenlerini “sevdiklerimizden haber alabilmek için, onlarla kolay iletişime geçmek için” şeklinde açıklamışlardır. (E14, E7)

3 katılımcı veli ilgilerinin olmadıklarını ve gerekmedikçe kullanmadıklarını belirtmiştir. (E11, E9, E6)

1 katılımcı veli ticari işlerde büyük kolaylığı sağladığı için ilgi duyduğunu belirtmiş ve medya araçları ve sosyal medyada aktif olduğunu, alım-satım kolaylığının bulunması ve sosyal medyadan para kazanılması ilginin artmasının sebepleri olarak açıklamıştır. (E3)

Yapılan görüşmede ebeveynlerin çocuklarının medya araçlarına ilgilerinin sebepleri hakkında fikir beyan etmeleri istenmiştir.

Tablo 3: Katılımcı Ebeveynlerin Gözünden Çocukların Medya Araçlarına İlginin Sebepleri

Katılımcı	İlgi Sebepleri
E1	Videoların Eğlendirici Olması
E2	Çocukların Oyun Oynamaları
E3	Çocukların Her Şeyden Çabuk Sıkılmaları
E4	Sokakların Güvensiz Olması
E5	Çocukların Oyun Oynamaları
E6	-
E7	Videoların Eğlendirici Olması
E8	Çevreden Özenmeleri
E9	Sebebini Bilmediği
E10	Şehir Hayatı Neticesinde Oyun Alanlarının Bulunmaması
E11	Sebebini Bilmediği
E12	Çevreden Özenmeleri
E13	-
E14	-
E15	-

E16	Çocukların Yaşları İtibarı İle İlgili Olmadıkları
E17	Videoların Eğlendirici Olması
E18	Çocukların Oyun Oynamaları

Tabloya bakıldığında 1 katılımcı veli çocukların her şeyden çabuk sıkılmalarını ve can sıkıntısını gidermek için medya araçlarına yöneldiklerini, 1 katılımcı veli sokakların güvenliğini yitirmesi ve bu durumun tehdit haline gelmesini, 2 katılımcı veli çocukların medya araçları ile sadece oyun oynama amacı ile kullandıklarını, 2 katılımcı veli bulunulan ortamlarda ki akranlarının elinde bulunan medya araçları nedeniyle çocukların medya araçlarına kullanma ısrarını, 2 katılımcı veli videoların eğlendirici olmasını, 1 katılımcı veli şehir hayatı neticesinde oyun alanı azaldığını belirtirken 1 katılımcı veli çocukların yaşları itibarı ile çocuklarının medya araçlarına ilgili olmadıklarını, 2 katılımcı veli sebebini bilmediğini belirtmiştir.

“..... Gerçekten anlamakta güçlük çekiyorum bu telefonlar onların beyin hücrelerini öldürdüğü halde onlara nasıl bağlı kalıyorlar? Belki de beyin hücreleri azaldığı için bağımlılık yapıyor bilmiyorum. Hem bağımlılık nedenini bilmiyorum hem de ilgi sebeplerini bilmiyorum.....”(E9)

4 katılımcı veli soruya istenilen cevabı vermemiş medya araçlarına ihtiyaç duyan öğrencilerin yanlış bir tutum sergilediği belirtilmiştir. Görüşme esnasında soru tekrar sorulmuş fakat cevaplar yinelenmiştir.

“..... Olanak verilmediği zamanlarda ilgilerini medyaya veriyorlar ve bu tutum onlarda medya bağımlılığı yapıyor. Eğitici oyunlar, eğitici programlar yerine sosyal medya için kullanılan medya araçları çok büyük tehlike açıyor.” (E15) “sosyal medya ilgisini çekmekte ama medya araçlarını bilemeyeceğim. Biz elimizden geldiği kadar engel oluyoruz.” (E13)

Yapılan görüşmede ebeveynlerin medya araçları ile günde kaç saat vakit geçirdikleri soruldu.

Tablo 4: Velilerin Medya Araçlarına Harcadıkları Zaman

Katılımcı Veli	Medya Araçlarına Harcadıkları Zaman
E1	2 Saat
E2	2-3 Saat
E3	2 Saat
E4	2 Saat
E5	2 Saat
E6	1 Saat
E7	En Fazla 30 Dakika
E8	1 Saat
E9	1 Saat
E10	1 Saat 30 Dakika
E11	1 Saat
E12	8 Saat
E13	Hiç Zaman Ayırmıyorum
E14	6 Saat
E15	5-6 Saat
E16	1 Saat 30 Dakika
E17	2 Saat
E18	2 Saat

Tabloya bakıldığında medya araçlarına sadece bir veli hiç zaman ayırmadığını belirtirken, 1 katılımcı velinin en fazla 30 dakika, 4 katılımcı velinin 1 saat, 2 katılımcı velinin 1 saat 30 dakika, 6 katılımcı

velinin 2 saat, 1 katılımcı velinin 2- 3 saat, 1 katılımcı velinin 5-6 saat, 1 katılımcı veli 6 saat, 1 katılımcı veli ise 8 saat ayırdığını belirtmiştir.

Yapılan görüşmede çocuklarının medya araçları ile günde kaç saat vakit geçirdikleri ve bunun için bir kısıtlama uygulanıp uygulanmadığı soruldu.

Tablo 5: Çocukların Medya Araçları Kullanım Süreleri

Katılımcı	Çocukların Medya Araçları Kullanım Süreleri
E1	2 Saat
E2	En Az 2 Saat
E3	3 Saat
E4	En Fazla 2 Saat
E5	4 Saat
E6	En Fazla 1 Saat
E7	En Fazla 30 Dakika
E8	1-2 Saat Arası
E9	En Fazla 1 Saat
E10	2 Saat
E11	1 Saat
E12	Zaman Belirlenmedi
E13	Zaman Belirtilmemiştir.
E14	15 Dk
E15	3 Saat
E16	Sınırlama Belirlenmedi
E17	1 Saat
E18	1 Saat 30 Dakika

Tabloya bakıldığında velilerin çoğunluğu öğrencilere medya araçları kullanımı konusunda bir süre sınırlaması getirdiğini belirtmişlerdir. En az 15 dakika en fazla 4 saat olarak belirlenen bu sınırlamalar içinde de bir sınırlama söz konusudur. Fakat bakıldığında süre sınırında velilerin belirli bir tutarlılığı bulunmamakta ve esnek davrandıkları gözlemlenmiştir. En fazla ve ya en az gibi belirsiz kelimeler günlük olarak saatlerin değişkenlik gösterdiğini göstermektedir.

2 veli çocukların yaşları itibarı ile süre sınırı belirlemediğini, çocuklarının medya araçlarının günlük kullanım süresinin değiştiğini ve çocukların günün büyük çoğunluğunu okulda ve velileri ile geçirdiği için koruma altında olduğunu belirtmişlerdir.

1veli bir süre kısıtlamasına gidildiğini belirtmiş fakat süreyi belirtmemiştir. Televizyon yoğunluklu bir medya aracıkullanımı söz konusu olduğu için esnek bir zaman dilimi ve o anki çocuğun durumuna bağlı olarak sürenin belirlendiği belirtilmiştir.

1 veli süre kısıtlaması için 4 saat demiştir fakat bu süre medya araçları arasında dağılım göstermektedir. Televizyon izleme süresi için 2 saat belirlenirken bilgisayar ve telefon kullanımına 2 saat ayrılmıştır.

Velilerin tümü görüşme esnasında medya araçlarında çocuk kilidi uygulamasının bulunduğunu belirtmiş fakat bu önlem çocukları medya araçlarından uzaklaştırma ya da çocukları medyaya karşı koruma konusunda yetersiz kaldığını söylemiştir. İnterneti devre dışı bırakma ve çocuğun elinden medya aracının alınması gibi durumların sıkça yaşandığını belirtmişlerdir.

Yapılan görüşmede velilerden medya araçlarını olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri istenmiştir.

Tablo 6: Medya Araçlarının Olumlu – Olumsuz Değerlendirilmesi

Katılımcı	Olumlu Değerlendirmeler	Olumsuz Değerlendirmeler
E1	İletişim Kurmada Kolaylık Sağlaması Ve Ülke Gelişmelerinden Anında Haberdar Etmesi	Sosyal Medya Ve Oyun Bağıllığı Yaratması
E2	“Olumsuz Olduğunu Biliyorum Fakat Doğru Kullanımda Olumsuz Etkisi Olmayacaktır.”	
E3	“Olumlu Özellikleri Kadar Olumsuz Özelliği De Vardır”	
E4	“Daha Çok Olumlu Olarak Değerlendirilir Fakat Olumsuz Olarak Değerlendiremem.”	
E5	Sorulara Anında Cevap Vermesi	Her Bilginin Doğruluğunu Teyit Edilememesi
E6	“Olumlu Ve Olumsuz Siteler Bulunmakta Fakat Doğru Kullanımda Olumlu Özelliği Bulunmaktadır.”	
E7	“Pek Çok Olumlu Özelliği Vardır. Doğru Kullanımda Kısmen Olan Olumsuz Özelliği Kalkacaktır.”	
E8	Sorunlara Çözümler Üretmesi	Bağımlılık Yapması
E9	“Öğrenme Ve Bilgiden Faydalanma Olarak Başarılı Olumsuz Özelliğinin Kalkması Sitelere Girişlere Sınırlama Getirmesi İle Mümkün Olacaktır.”	
E10	Ülke Gelişmelerinden Anında Haberdar Etmesi, Gazete Okuyabilme Kolaylığı Sağlaması	Tv Dizilerinin Kötü Örnek Teşkil Etmesi, İnternet Bağımlılığı Yaratması
E11	Bilgiye Kolay Ulaşım Sağlaması	İnsanları Etkilemesi
E12	Kullanım Alanının Geniş Olması	“Olumsuz Özelliği Bulunmamaktadır.”
E13	Doğru Kullanımda Olumlu Değerlendirmeler Yapılabilir	Aile Kavramından Uzaklaştırması
E14	“Olumlu Olduğu Kadar Olumsuz Olarak Değerlendirebilirim. Fakat Bu Değerlendirme İçeriğe Bağlı Olarak Değişir. Medya Araçlarının Alanlarına, Kullanım Amacına Göre Değişkenlik Gösterir”	
E15	Sorulara Anında Cevap Vermesi	Her Bilginin Doğruluğunun Teyit Edilememesi
E16	Gündemi Takip Etme Olanağı	“Doğru Kullanıldığında Olumsuz Olduğunu Düşünmüyorum”
E17	Uzakta Olanlar İle İletişim Kurabilme İmkânı	“Olumsuz Özelliği Bulunmamaktadır”
E18	Her Alanda Yardımcı Olması	“Doğru Kullanımda Olumsuz Özelliği Yoktur”

3 veli medya araçlarının olumsuz özelliklerini belirtirken “bağımlılık yapması” ibaresini kullanmış, 1 veli insanları etkilemesi nedeniyle olumsuz özelliğinin olduğunu söylerken 1 veli aile kavramının bu doğrultuda yozlaştığını söylemiştir. 3 veli medya araçlarını doğru kullanım doğrultusunda olumsuz olarak değerlendirmemiş, 1 veli kısmen olarak nitelendirdiği olumsuz özelliklerin doğru kullanım ile ortadan kalkacağını yapılan görüşme esnasında oldukça vurgulamıştır. 1 veli sitelere girişlerin belirli sınır çevresinde yapılması gerektiği önerisinde bulunmuş böylece olumsuz özelliklerin ortadan kalkacağını belirtmiştir. 1 diğer veli ise değerlendirmenin konu ve amaca yönelik yapabileceğini, kullanım açısından farklı özellikleri bulundurduğundan farklı olumsuz özellikleri barındırdığını belirtmiştir.

Yapılan görüşmede velilerin çocukların medya araçlarında fazla vakit harcamaması, medya araçlarına bağımlı olmaması için aldığı önlemleri belirtmeleri istenmiştir.

Velilerin tümü görüşme esnasında medya araçlarında çocuk kilidi uygulamasının bulunduğunu belirtmiş fakat bu önlem çocukları medya araçlarından uzaklaştırma ya da çocukları medyaya karşı koruma

konusunda yetersiz kaldığını söylemiştir. İnterneti devre dışı bırakma ve çocuğun elinden medya aracının alınması gibi durumların sıkça yaşandığını belirtmişlerdir.

Yapılan görüşmede çocukların elinden medya aracının alınmasının ve internetin devre dışı bırakılmasının çocuklarda oluşturduğu tepkinin, çocukların yaşadığı hislerin belirtilmesi istenmiştir.

Tablo 7 : Medya Aracının Alınmasının Ve İnternetin Devre Dışı Bırakılmasının Çocuklarda Oluşturduğu Tepkiler

Veli Sayısı	Veli Kodları	Duygular
3	E4, E9, E14, E15	Küskün
5	E1, E2, E3, E5, E6	Saldırgan
2	E1, E6	Agrasif
3	E4, E8, E10, E18	Kızgın
4	E4, E10, E13, E18	Ağlayan
4	E7, E11, E16, E17	Anlayışlı
1	E12	Tepki Yok

Tabloya bakıldığında 5 veli çocuğunun saldırgan bir tutum izlediğini belirtirken, 4 veli çocuklarının ağlayan bir tavır sergilediklerini, 4'er veli çocuklarının ebeveynlerine karşı kızgın ve küskün bir tavır sergilediklerini, 2 veli ise agresif bir yapıda bulunduklarını ve konuşmadıklarını konuşmaları için zorlanırsa saldırgan olabileceğini belirtmişler. 4 veli çocuklarının gayet anlayışlı, hatasını fark eden bir tavırda bulunduğunu belirtirken, 1 veli çocuğunun hiçbir tepki vermediğini, kurallara uyduğunu belirtmiştir.

Yapılan görüşmede ebeveynlere Medya araçlarının çocuklara verdiği zararları gidermek için ülke genelinde acil olarak alınması gereken önlemler konusunda fikir beyanında bulunması istenmiştir.

Tablo 8: Medya Araçlarının Çocuklara Verdiği Zararları Gidermek İçin Ülke Genelinde Acil Olarak Alınması Gereken Önlemler

Veli Sayısı	Veli Kodları	Önlemler
9	E1,E2,E3,E4,E5,E7,E10,E15,E17	Oyun Alanları Oluşturulmalı
6	E6,E9,E11,E12,E15,E16,E17,E18	Ebeveyn Tarafından Öğrenci Kontrol Edilmeli
4	E1,E3,E4,E5,E7	Sokaklar Daha Güvenli Hale Getirilmeli
3	E7,E15,E17	Sosyal Medyaya Erişim Engeli Getirilmeli
1	E8	Elinden Aracın Alınmalı
1	E15	Çocuk Kanalları Arttırılmalı
1	E14	Öğrenci Bilinçlendirilmeli

Tabloya bakıldığında velilerin çoğunluğu oyun alanlarının oluşturulması – çoğaltılması önerisinde bulunmuşlar ve bu konuda kamuoyu oluşturulması gerektiğini ısrarla dile getirmişlerdir.

“...Oyun alanları açılmalı, açılan oyun alanları adreslerimize uzak kaldığı için çoğaltılmalıdır...(E5)

Diğer bir çoğunluk ise ebeveynlerin bilinçlendirmesini ve daha çok çocuklar ile birlikte oyuna katılmalarını önermiş ve tüm velileri bilinçlendirecek bir eğitimin verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

“....bu konuda büyük pay biz velilere düşer. Çocuklarımıza neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlatıyorsak bunu da anlatmalıyız. Çocuklarımız ile oyunlar oynamalı ve medya araçlarından mümkün oldukça uzak tutmalıyız. Eğer çocuk ısrarcı olursa bizim kontrolümüz ile oynayabilirler....(E17)”

“...bu konuda ailelerin sorumluluğunun çok fazla olduğunu biliyorum ama eksik kaldığımız bazı durumlara karşı okullarda bize de eğitim verilebilir...(E6)”

Veliler kendi çocuklukları ile günümüz çocukluğunu kıyaslayarak sokak oyunlarının yozlaştığını ve bu durumun çocukları yalnızlığa ittiğini belirtmiş ve medya araçları kullanım yaşının düşmesini bu duruma bağlamıştır. “...Sokakların eskisi gibi güvenli hale gelmesi ile medya aracı kullanım yaşı ve bağımlılığı istenilen düzeye gelecektir...(E7)

Diğer veliler ise sosyal medyaya erişime yaş sınırının getirilmesini, çocuk kanallarının çoğaltılmasını ama sürekli denetlenmesini öneri olarak belirtmişlerdir. Bir veli çocuğun elinden medya aracını alma gibi bir cezalandırma yönteminin gerekliliğinden bahsetmiştir.

“...biraz üzüldükten sonra eski ruh haline dönecektir. Bağımlılık yapmasından korkmaktayım...(E8)

1 veli ise diğer önerilerden farklı olarak öğrencilerin yoğun olarak bilinçlendirilmesini ve bunun okul-aile işbirliği ile yoğun bir şekilde yapılması telkininde bulunmuştur.

Okul Öncesi Öğrencileri İle Yapılan Görüşmelerde Elde Edilen Bulgular Ve Yorumlar:

Öğrenciler serbest zaman etkinliklerinde A4 kağıdı, yapıştırıcı, makas ve boya kalemleri ile hiçbir yönlendirme olmadan kendilerine medya araçları yapmakta ve bunların üzerine sosyal medya logoları çizmekteydi. Öğrencilere neden oyuncaklar ile oynamadıkları, medya araçları yaptıkları sorulmuştur?

Öğrencilerin hepsi medya araçlarını çok sevdiklerini belirtmişler ve ebeveynlerinin medya araçları ile vakit geçirmelerini engellemesi nedeniyle kendilerine oyuncak yaptığını söylemişlerdir.

“... Annem benim telefonla oynamamı yasakladığı için bende ona çok kızdım. Çünkü ben çok oynamak istiyordum. Evde kendime yaptım sonra arkadaşlarıma okulda öğrettim. Hepimizin tableti ve telefonları var ama bilgisayar çok ağır olduğu için hem tabletlili hemde telefonlu hafif bilgisayarlar üretmek istiyoruz...(Ç14)”

Yapılan görüşme de öğrencilerin bir gününü anlatması istendi.

Öğrencilerin hepsi okula gittikten sonra evde tv izlediğini, telefon-tablette oynadığını belirtmiş ve ödev yaptığını anlatmıştır.

Yapılan görüşme de öğrencilere televizyon, tableti, bilgisayar, telefonu bir insan olarak hayal etmeleri istendi

Tablo 9: Öğrencilerin Medya Araçları İnsan Olarak Tasvir Etmeleri

Öğrenciler	Tasvirleri
Ç1	Öğretmen
Ç2	Sarı Saçlı Bir Prenses
Ç3	Çizgi Film Karakteri Elisa
Ç4	Öğretmen
Ç5	Uzun Boylu Kaslı Bir Adam
Ç6	Noel Baba
Ç7	Pinokyo
Ç8	Öğretmen
Ç9	Uzun Boylu Siyah Saçlı Güzel Bir Kız
Ç10	-
Ç11	Garfield
Ç12	Öğretmen
Ç13	Ronaldo
Ç14	Yakışıklı Bir Adam
Ç15	Şarkı Söyleyen Bir Kırmızı Başlıklı Kız
Ç16	-

Ç17	Kral Şakir Karakteri
Ç18	Buz Prensesi

Tabloya bakıldığında öğrencilerin çoğu hayali karakterler ya da çizgi film karakterlerini söylemişlerdir. 4 öğrenci öğretmen olarak tasvir etmiştir.

“...bize yeni bilgileri öğretiyor. Uzun boylu, beyaz tenli, sürekli konuşan bir öğretmen olabilir...”
(Ç8)

2 öğrenci cevap vermemiştir.

Yapılan görüşmede çocuklara ebeveynlerinin medya, medya araçları ve sosyal medya kavramlarını tanımlayıp tanımlamadıkları soruldu. Tanımlayanlar için kısa bir örnek istendi.

Bu doğrultuda 5 öğrenci (E2, E3, E8, E14, E18) ebeveynlerinin bu kavramları açıkladığını belirtmiş. Ama unuttuklarını örnek veremeyeceklerini söylemişlerdir. 6 öğrenci (E1, , E4, E6,E7, E11, E17) ebeveynlerinin bu kavramları açıkladığını söylemiş ve örnekler vermiştir. Fakat 3 öğrenci (E6, E14,E18) örnekleri karıştırmıştır. 7 öğrenci (E5, E9,E10,E12,E13,E15,E16) ebeveynlerinin henüz bu kavramları açıklamadıklarını belirtti

Yapılan görüşme de çocuklara en çok başarılı buldukları medya araçlarını belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 10: Çocukların En Çok Başarılı Buldukları Medya Araçları

Öğrenciler	Başarılı Buldukları Medya Araçları
Ç1	Telefon
Ç2	Tablet
Ç3	Bilgisayar
Ç4	Telefon
Ç5	Tablet
Ç6	Telefon
Ç7	Telefon
Ç8	Tablet
Ç9	Telefon
Ç10	Tablet
Ç11	Telefon
Ç12	Telefon
Ç13	Tablet
Ç14	Telefon
Ç15	Telefon
Ç16	Bilgisayar
Ç17	Telefon/ Bilgisayar
Ç18	Bilgisayar

10 öğrenci telefonu, 5 öğrenci tableti, 4 öğrenci ise bilgisayarı başarılı bulmuştur.

Yapılan görüşme de öğrencilere medya araçlarına olan ilgilerinin sebeplerini belirtmesi istendi.

Tablo 11: Öğrencilerin Medya Araçlarına İlginin Sebepleri

Sayı	Öğrenciler	Sebepler
8	Ç5,Ç6,Ç8,Ç9,Ç14,Ç7,Ç10,Ç11	Oyun Oynamak
6	Ç4, Ç6, Ç7,Ç9,Ç18, Ç11	Sosyal Medyada Gezinmek
3	Ç4,Ç18, Ç11	Video – Dizi-Çizgi Film İzlemek
2	Ç3,Ç8,	Görüntülü Konuşmak
2	Ç2,Ç5	Eğlenceli Olması

2	Ç13, Ç17,	Vakit Geçirmek
2	Ç3, Ç5	Şarkı Dinlemek

Öğrencilerin hepsi medya araçlarını çok sevdiklerini dile getirmiştir. Temel sebep medya araçlarının sevilmesi ve bunun yanında öğrenciler oyun oynamak amacıyla medya aracını kullandığını belirtmiş.

Yapılan görüşmede öğrencilere medya araçları ile günde kaç saat vakit geçirdikleri soruldu.

Tablo 12: Öğrencilerin Medya Araçlarını Kullanım Süreleri / Çocukların Medya Araçları Kullanım Süreleri

Öğrenciler	Öğrencilerin Medya Araçlarını Kullanım Süreleri	Katılımcı	Çocukların Medya Araçları Kullanım Süreleri
Ç1	2 Saat	E1	2 Saat
Ç2	2 Saat	E2	En Az 2 Saat
Ç3	3 Saat	E3	3 Saat
Ç4	2 Saat	E4	En Fazla 2 Saat
Ç5	4 Saat	E5	4 Saat
Ç6	1 Saat	E6	En Fazla 1 Saat
Ç7	2 Saat	E7	En Fazla 30 Dakika
Ç8	1-2 Saat Arası	E8	1-2 Saat Arası
Ç9	1 Saat	E9	En Fazla 1 Saat
Ç10	2 Saat	E10	2 Saat
Ç11	1 Saat	E11	1 Saat
Ç12	4 Saat	E12	Zaman Belirlenmedi
Ç13	2 Saat	E13	Zaman Belirtilmemiştir.
Ç14	15 Dk	E14	15 Dk
Ç15	3 Saat	E15	3 Saat
Ç16	3 Saat	E16	Sınırlama Belirlenmedi
Ç17	İstenildiği Kadar	E17	1 Saat
Ç18	2 Saat	E18	1 Saat 30 Dakika

Öğrenciler ebeveynlerinin belirlediği saat doğrultusunda medya araçları ile vakit geçirdiğini belirtmiş fakat 7 öğrencinin cevapları (Ç7, Ç9, Ç12, Ç13, Ç16, Ç17, Ç18) ebeveynlerinin vermiş olduğu cevaplar ile çelişmiştir.

Yapılan görüşmede öğrencilerden medya araçlarını olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri istenmiştir. 7 Öğrenci (Ç1, Ç5, Ç11, Ç13, Ç15, Ç16, Ç18) medya araçlarını olumsuz olarak değerlendirmiş. Değerlendirmelere bakacak olursak; 3 (Ç1, Ç11, Ç16) öğrenci göz sağlığını tehdit ettiğini, 5 (Ç5, Ç11, Ç13, Ç16, Ç18) öğrenci sürekli oynamak istediği için annesinin kızdığını, 2 (Ç1, Ç5) öğrenci ise dersleri etkileyebileceğini söylemiştir. Fakat 3 (Ç15, Ç16, Ç18) öğrenci bu olumsuz değerlendirmeyi annelerinden öğrendiklerini belirtmişler ve çok olumsuz olmadığını söylemişlerdir.

3 öğrenci (Ç2, Ç14, Ç15) ise hem olumlu hem olumsuz özelliklerinin olduğunu doğru kullanımda olumsuz özelliğinin olmayacağını belirtmiştir.

8 öğrenci ise hiç olumsuz özelliğinin olmadığını belirtmiş ve tüm kolaylıkları sağladığını ifade etmiştir.

Yapılan görüşmede öğrencilerin medya araçlarında fazla vakit harcamaması, medya araçlarına bağımlı olunmaması için ebeveynlerinin aldığı önlemleri belirtmeleri istenmiştir.

Zaman sınırlandırması dışında alınan önlemlere bakacak olursak 10 öğrenci (Ç1, Ç3, Ç5, Ç6, Ç7, Ç8, Ç14, Ç15, Ç17, Ç18) medya araçlarının ellerinden zorla alındığını belirtmiş, 5

öğrenci (Ç2,Ç4,Ç9,Ç10,16) ebeveynlerinin gözetiminde medya aracı kullanımına izin verdiklerini, 4 (Ç2,Ç3,Ç6,Ç10) öğrenci interneti kapattıklarını ve 3 öğrenci (Ç11, Ç12, Ç13) de herhangi bir sınırlamaya gidilmediğini söylemiştir.

Yapılan görüşmede elinden medya aracının alınmasının ve internetin devre dışı bırakılmasının öğrencilerde oluşturduğu tepki sorulmuştur.

Öğrencilerin cevap verdikleri duygu genellikle üzgün, mutsuz ve kızgın olarak nitelendirilmiş ve veliler ile yapılan görüşmelerle kıyasladığımızda duyguların çoğunluğu eşleşmektedir. Çelişki barındıran durumlara bakacak olursak;

Tablo 7 : Medya Aracının Alınmasının Ve İnternetin Devre Dışı Bırakılmasının Çocuklarda Oluşturduğu Tepkiler Tablosundan Alıntıdır.

Veli Sayısı	Veli Kodları	Duygular
4	E7, E11, E16, E17	Anlayışlı
1	E12	Tepki Yok

Velilerin “anlayış ile karşılar” olarak ifade ettiği duygu tabirini öğrenci “sinirlerim, kızarım, öfkelenirim ve ağlarım” şeklinde tabir etmiştir.

Velinin “Tepki vermez” olarak ifade ettiği duygu tabirini öğrenci “küserim” şeklinde ifade etmiştir.

Ç7 ÖĞRENCİNİN YAPTIĞI TELEFON

Ç14 ÖĞRENCİNİN YAPTIĞI TABLET- DİZÜSTÜ BİLGİSAYARLAR

Ç7 ÖĞRENCİNİN YAPTIĞI DİZÜSTÜ BİLGİSAYAR VE TELEFON

Ç1 ÖĞRENCİNİN YAPTIĞI DİZÜSTÜ BİLGİSAYAR

Ç15 ÖĞRENCİNİN YAPTIĞI TELEFONLAR VE TABLETLER

Ç18 ÖĞRENCİNİN YAPTIĞI DİZÜSTÜ BİLGİSAYAR

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma bulgularına göre velilerin 3/1'i medya araçlarının tanımını sosyal medya kavramı ile karıştırmıştır.

Velilerin en çok başarılı bulduğu medya aracı televizyon ve telefon; öğrencilerin en çok başarılı bulduğu medya aracı ise telefon olarak belirlenmiştir.

Velilerin medya araçları kullanma amacının bilgi almak ve sosyal medya sitelerini gezmek olduğu belirlenmiş; öğrencilerin medya araçlarını kullanma amacı ise oyun oynamak, sosyal medya sitelerinde gezmek, video – film izlemek ve olarak belirlenmiştir.

Velilerin yaklaşık 3/2'si medya araçlarına en fazla 2 saat ayırırken öğrencilerde bu oran yükseliş göstermektedir.

Veliler ve öğrenciler medya araçlarının olumsuz yönlerini bildiğini ama daha çok olumlu olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Velilerin öğrenciler için uzun süre medya aracı kullanma konusuna karşı süre sınırlaması, çocuk kilidi, interneti devre dışı bırakma ve aracı elinden alma gibi tedbirleri aldığı tespit edilmiştir. Velilerin öğrencileri gözlemleri ve öğrenciler ile yapılan görüşme esas alındığında öğrencilerin elinden aracın alınması tedbiri öğrencinin davranışlarında ciddi değişimlere sebebiyet verdiğini ortaya koymaktadır.

Veli ve öğrencilerin bazı sorulara verdikleri cevaplar uyumamış bunlar belirtilmiştir.

Ebeveynlerin almış oldukları önlemler pek olumlu sonuçlanmamış, öğrenci ebeveynlerinin medya aracını sınırsız kullanabildiğini düşündüğünden kendilerinde de bu hakkı tanıdıkları için uygulamalar başarısız olmuştur.

Okul öncesi dönemde belirli aralıklarla yapılan etkinlikler neticesinde medya araçlarının kullanımı ile ilgili bilgiler verilip medyanın, medya araçlarının yararları ve zararları hakkında konuşulur. Fakat medya araçları kullanımı yaşı oldukça küçük yaşlara düştüğünden Medya okuryazarlığı eğitimi, ortaokul dönemi yerine okul öncesi eğitimde hem öğrenciye hem de velilere yoğun bir programla verilmeye başlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Arslan, A. (2006). Medyanın Birey, Toplum Ve Kültür Üzerine Etkileri. *Journal Of Human Sciences*, 1(1). RetrievedFrom<https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/ijhs/article/view/162>

Başgöl,Ş.S (2008). Medya Ve Çocuk. Güneş Çocuk Dergisi. 5-31

Dorukoğlu,Batuhan (2017). Sosyal Medya Ve Çocuklar. Dijital Medya Ve Çocuk <https://dijitalmedyavecocuk.bilgi.edu.tr/2017/04/06/sosyal-medya-ve-cocuklar/>

Ertürk, Y. D. & Gül, A. A. (2006) Çocuğunuzu Televizyona Teslim Etmeyin, Medya Okuryazarı Olun. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Görmez, Erhan. (2015) Etkili Medya Okuryazarlığı Eğitimi Ve Uygulamalarından Örnekler, Beu. Sbe. Derg. Cilt:4, Sayı:1

Gümüş, C. (2016). <http://www.pisikonet.com/yazilarimiz-okul-oncesi-donemin-cocuklar-icin-onemi-nedir?-121.html>

Gündüz Kalan, Ö . (2011). Medya Okuryazarlığı Ve Okul Öncesi Çocuk: Ebeveynlerin Medya Okuryazarlığı Bilinci Üzerine Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | İstanbulUniversityFaculty Of CommunicationJournal , 1 (39) , 59-73 . RetrievedFrom<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuifd/issue/22854/244027>

Kalan, G. Ö. (2011). Medya Okuryazarlığı Ve Okul Öncesi Çocuk: Ebeveynlerin Medya Okuryazarlığı Bilinci Üzerine Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.

Kılıç, Ç. (2014). Yetişkin Eğitimi Bakış Açısıyla; Çocuk Gelişimi Ve Eğitimine Yönelik Bilgilendirme Amaçlı Hazırlanan Televizyon Programları Hakkında Ebeveyn Görüşleri. Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4(2), 1-12.

Kuyucu, Y. Şahin, M. Kapıcıoğlu O. (2013) Okul Öncesi Öğretmenlerinin “Çocuk” Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler, Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi / Journal Of ResearchInEducationAndTeaching. Cilt:2 Sayı:2 Makale No:05 Issn: 2146-9199

Postman, N. “Çocukluğun Yok Oluşu”, Çev:Kemal İnal, İmge Yay., İstanbul, 1995

Rtük, (2013a). Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması. Erişim Tarihi: 10.01.2015.www.rtuk.gov.tr.

Rtük, (2013b). Türkiye’de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması. Erişim Tarihi: 10.01.2015.www.rtuk.gov.tr.

Solmaz,T. Çimen, Ü. Yüksel,H. (2017). Dijital Çağda Medya Okuryazarlığının Önemi. Tarih Okulu Dergisi (Tod) / Journal Of History School (Johs). Aralık 2017, Yıl 10, Sayı Xxxıı, Ss. 955-971.

Tahiroğlu, A. Y., Çelik, G.G., Bahalı, K., Avcı, A. (2010) “Medyanın Çocuk Ve Gençler Üzerine Olumsuz Etkileri; Şiddet Eğitimi Ve İnternet Bağımlılığı.” Yeni Symposium. Vol. 48. No. 1

Yörükoğlu, Atalay Ulusal Çocuk Ve Ergen Ruh Sağlığı Politikaları IV. Çalıştayı Raporu. Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi. 2009;16(1):59- 64.